

WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 16 lipca 2009 r. *

W sprawach połączonych C-124/08 i C-125/08

mających za przedmiot wnioski o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożone przez Hof van Cassatie (Belgia) postanowieniami z dnia 26 lutego 2008 r., które wpłynęły do Trybunału w dniu 25 marca 2008 r., w postępowaniach:

Gilbert Snauwaert,

Algemeen Expeditiebedrijf Zeebrugge BVBA,

Coldstar NV,

Dirk Vlaeminck,

Jeroen Den Haerynck,

* Język postępowania: niderlandzki.

Ann De Wintere (sprawa C-124/08),

Géry Deschaumes (sprawa C-125/08)

przeciwko

państwu belgijskiemu,

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: C.W.A. Timmermans, prezes izby, K. Schiemann, J. Makarczyk
(sprawozdawca), P. Kūris i L. Bay Larsen, sędziowie,

rzecznik generalny: E. Sharpston,
sekretarz: R. Grass,

uwzględniając procedurę pisemną,

I - 6796

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu M. Snauwaerta, spółki Algemeen Expeditiebedrijf Zeebrugge BVBA oraz spółki Coldstar NV przez J. Verbista, advocaat,

- w imieniu J. Den Haeryncka przez E. Geversa, advocaat,

- w imieniu A. De Wintere przez H. Van Bavela oraz P. Wytincka, advocaten,

- w imieniu rządu belgijskiego przez J.C. Halleux, działającego w charakterze pełnomocnika,

- w imieniu rządu greckiego przez S. Spyropoulosa, Z. Chatzipavlou oraz V. Karę, działających w charakterze pełnomocników,

- w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez M. van Beeka oraz S. Schønberga, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczą wykładni art. 221 ust. 1 i 3 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiającego wspólnotowy kodeks celny (Dz.U. L 302, s. 1, zwanego dalej „kodeksem celnym”).

- 2 Wnioski te zostały złożone w ramach sporów pomiędzy, po pierwsze, w sprawie C-124/08 — G. Snauwaertem, spółką Algemeen Expeditiebedrijf Zeebrugge BVBA, spółką Coldstar NV, D. Vlaeminckiem, J. Den Haerynckiem, jak również A. De Wintere a państwem belgijskim oraz, po drugie, w sprawie C-125/08 — pomiędzy G. Deschaumesem a państwem belgijskim w przedmiocie żądania retrospektywnego pokrycia należności celnych przywozowych.

Ramy prawne

- 3 Artykuł 221 kodeksu celnego stanowi:

„1. Niezwłocznie po dokonaniu zaksięgowania dłużnik zostaje powiadomiony o kwocie należności zgodnie z odpowiednią procedurą.

[...]

3. Powiadomienie dłużnika nie może nastąpić po upływie trzech lat, licząc od dnia powstania długu celnego. Jednakże gdy przyczyną tego, że organy celne nie mogły określić dokładnej kwoty opłat prawnie należnych [należności podlegających, zgodnie z prawem, zapłacie], był czyn podlegający postępowaniu sądowemu w sprawach karnych [czyn podlegający ściganiu karnemu], dłużnika można powiadomić po upływie wspomnianego trzyletniego terminu, o ile przewidują to obowiązujące przepisy”.

Spory przed sądami krajowymi i pytania prejudycjalne

- 4 Spory przed sądami krajowymi, zgodnie z tym, jak zostały one przedstawione przez sąd odsyłający, dotyczą szeregu oszustw w zakresie przywozu mięsa niedopuszczonego do obrotu w Europie, które miały miejsce w połowie lat 90. XX w. w Belgii.
- 5 Oszustwa te miały na celu, po pierwsze, wprowadzenie do obrotu w Europie po niskich cenach mięsa pochodzącego z państw trzecich, które — w świetle norm krajowych i wspólnotowych — było zasadniczo nieodpowiednie do spożycia przez ludzi oraz, po drugie, bezprawne ubieganie się o refundacje wywozowe.
- 6 W konsekwencji wskazanych oszustw uchylono się od uiszczenia należności celnych przywozowych w odniesieniu do przedmiotowych towarów, gdyż właściwe organy celne nie dysponowały informacjami niezbędnymi w celu ich zaksięgowania.

Sprawa C-124/08

- 7 Z postanowienia odsyłającego w sprawie C-124/08 wynika, że w wyniku postępowań, które toczyły się w pierwszej instancji przed *Correctionele rechtbank van Antwerpen* (sądem okręgowym w Antwerpii — wydziałem karnym) oraz w instancji apelacyjnej przed *Hof van Beroep te Antwerpen* (sądem apelacyjnym w Antwerpii) wobec G. Snauwaerta, D. Vlaemincka, J. Den Haeryncka oraz A. De Wintere orzeczono obowiązek solidarnej zapłaty należności celnych oraz opłat przywozowych, od których się uchylili, jak również obowiązek zapłaty odsetek za zwłokę. Spółki *Algemeen Expeditiebedrijf Zeebrugge BVBA* oraz *Coldstar NV* zostały uznane za odpowiedzialne cywilnie za kwoty, których zapłatą obciążono, odpowiednio, G. Snauwaerta oraz J. Den Haeryncka.
- 8 Sąd odsyłający wskazuje, że w skardze kasacyjnej złożonej od wyroku *Hof van Beroep te Antwerpen* z dnia 25 października 2006 r. jej autorzy powołują się w szczególności na przepisy art. 221 ust. 1 i 3 kodeksu celnego, podnosząc, że ten ostatni sąd błędnie orzekł, po pierwsze — iż brak zaksięgowania podlegających, zgodnie z prawem, zapłacie kwot należności celnych przywozowych lub wywozowych lub ich opóźnione zaksięgowanie nie wpływa na uprawnienie organów celnych do żądania pokrycia tych należności oraz, po drugie — iż dla potrzeb wydłużenia wynikającego z art. 221 ust. 3 trzyletniego terminu przedawnienia biegnącego od dnia powstania długu celnego obojętne jest, czy ustalono tożsamość sprawcy czynu podlegającego ściganiu karnemu, wskutek którego organy te nie mogły określić wysokości spornej kwoty.
- 9 W tych okolicznościach *Hof van Cassatie* (sąd najwyższy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy art. 221 ust. 1 [kodeksu celnego] należy rozumieć w ten sposób, że [...] powiadomienie dłużnika o długu celnym może być skutecznie dokonane tylko po jego zaksięgowaniu, czy też, innymi słowy, że [...] powiadomienie dłużnika o długu celnym — aby było ważne, tzn. aby było zgodne z [tym przepisem] — musi zawsze zostać poprzedzone jego zaksięgowaniem?

- 2) Czy art. 221 ust. 3 [kodeksu celnego] należy rozumieć w ten sposób, że możliwość dokonania przez organy celne ważnego powiadomienia o zaksięgowanej kwocie po upływie trzyletniego terminu liczonego od powstania długu celnego, jeżeli powstał on w związku z popełnieniem czynu podlegającego ściganiu karnemu, istnieje wyłącznie w odniesieniu do osoby, która popełniła [ten czyn]?”.

Sprawa C-125/08

- 10 Z postanowienia odsyłającego w sprawie C-125/08 wynika, że Hof van Beroep te Antwerpen wyrokiem z dnia 2 maja 2007 r. orzekł wobec G. Deschaumesa obowiązek zapłaty należności celnych oraz opłat przywozowych, od których się uchylił, jak również obowiązek zapłaty odsetek za zwłokę.
- 11 Sąd odsyłający wskazuje, że w złożonej od wskazanego wyroku skardze kasacyjnej G. Deschaumes powołał się w szczególności na przepisy art. 221 ust. 1 kodeksu celnego, podnosząc, iż Hof van Beroep te Antwerpen nie stwierdził, iż dług celny został zaksięgowany przed powiadomieniem o nim, a także iż z akt sprawy przed sądami krajowymi niższej instancji nie wynika, by zaksięgowanie to miało miejsce.
- 12 W tych okolicznościach Hof van Cassatie postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym tej samej treści co pierwsze pytanie przedłożone w sprawie C-124/08.
- 13 Na mocy postanowienia prezesa Trybunału z dnia 22 kwietnia 2008 r. sprawy C-124/08 i C-125/08 zostały połączone do celów procedury pisemnej i ustnej, jak również do celów wydania wyroku.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dopuszczalności wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 14 Komisja Wspólnot Europejskich twierdzi, że wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym są niedopuszczalne, gdyż nie są one wystarczająco uzasadnione.
- 15 W tym względzie przypomnieć należy, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem konieczność dokonania użytecznej dla sądu krajowego wykładni prawa wspólnotowego wymaga, by sąd ten określił faktyczne i prawne ramy, w jakich mieszczą się stawiane przez niego pytania, lub by przynajmniej wyjaśnił założenia faktyczne, na których pytania te są oparte (zob. w szczególności wyroki: z dnia 21 września 1999 r. w sprawie C-67/96 Albany, Rec. s. I-5751, pkt 39; z dnia 11 kwietnia 2000 r. w sprawach połączonych C-51/96 i C-191/97 Deliège, Rec. s. I-2549, pkt 30, a także z dnia 19 września 2006 r. w sprawie C-506/04 Wilson, Zb.Orz., s. I-8613, pkt 38).
- 16 Informacje zawarte w postanowieniach odsyłających nie tylko powinny pozwolić Trybunałowi na udzielenie użytecznych odpowiedzi, ale także umożliwić rządów państw członkowskich oraz innym zainteresowanym przedstawienie uwag zgodnie z art. 23 statutu Trybunału Sprawiedliwości. Rzeczą Trybunału jest czuwanie nad zapewnieniem tej możliwości przy uwzględnieniu faktu, że na mocy wskazanego postanowienia zainteresowanym doręcza się jedynie postanowienia odsyłające (zob. w szczególności ww. wyrok w sprawie Albany, pkt 40; wyrok z dnia 12 kwietnia 2005 r. w sprawie C-145/03 Keller, Zb.Orz. s. I-2529, pkt 30; ww. wyrok w sprawie Wilson, pkt 39).
- 17 W niniejszej sprawie, po pierwsze, postanowienia odsyłające zawierają wystarczającą ilość szczegółów, które pozwalają na przedstawienie uwag zarówno rządów państw członkowskich, jak również innym zainteresowanym. Również z uwag przedstawionych przez rządy belgijski i grecki oraz przez Komisję wynika, że podmioty te mogły w sposób użyteczny zająć stanowisko w przedmiocie pytań przedłożonych przez sąd odsyłający.

- 18 Po drugie, Trybunał uznaje informacje zawarte w postanowieniach odsyłających i w przedstawionych mu uwagach za wyjaśniające sprawę w stopniu wystarczającym do udzielenia użytecznej odpowiedzi na te pytania.
- 19 Z powyższego wynika, że Trybunał powinien udzielić odpowiedzi na przedłożone pytania.

W przedmiocie pytania pierwszego w sprawie C-124/08 oraz jedynego pytania w sprawie C-125/08

- 20 W pytaniach tych sąd odsyłający zmierza do ustalenia, czy art. 221 ust. 1 kodeksu celnego należy interpretować w ten sposób, że powiadomienie dłużnika przez organy celne, zgodnie z odpowiednią procedurą, o wysokości kwoty podlegających zapłacie należności celnych przywozowych lub wywozowych jest skuteczne jedynie w wypadku uprzedniego zaksięgowania kwoty tych należności przez wskazane organy.
- 21 Wystarczy w tym względzie przypomnieć, że z brzmienia art. 221 ust. 1 kodeksu celnego wynika, że zaksięgowanie, polegające, zgodnie z art. 217 ust. 1 tego kodeksu, na zarejestrowaniu lub zaewidencjonowaniu jej w inny równoważny sposób przez organy celne, musi poprzedzać powiadomienie dłużnika o kwocie należności celnych przywozowych lub wywozowych (wyrok z dnia 23 lutego 2006 r. w sprawie C-201/04 Molenbergnatie, Zb.Orz. s. I-2049, pkt 46).
- 22 W istocie należy przestrzegać tej kolejności czynności zaksięgowania i powiadomienia o kwocie należności, znajdującej potwierdzenie w samej intytulacji sekcji 1 rozdziału 3 tytułu VII kodeksu celnego — „Zaksięgowanie i podanie do wiadomości dłużnika kwoty należności”, gdyż w przeciwnym wypadku grozi wystąpienie różnic w traktowaniu

podmiotów zobowiązanych do uiszczenia należności celnych, a także wystąpienie skutków szkodliwych dla harmonijnego działania unii celnej (ww. wyrok w sprawie Molenbergnatie, pkt 47).

- 23 W konsekwencji na pierwsze pytanie w sprawie C-124/08 oraz na jedyne pytanie w sprawie C-125/08 należy udzielić odpowiedzi, iż art. 221 ust. 1 kodeksu celnego należy interpretować w ten sposób, że powiadomienie dłużnika przez organy celne, zgodnie z odpowiednią procedurą, o wysokości kwoty podlegających zapłacie należności celnych przywozowych lub wywozowych jest skuteczne jedynie w wypadku uprzedniego zaksięgowania kwoty tych należności przez wskazane organy.

W przedmiocie pytania drugiego w sprawie C-124/08

- 24 W tym pytaniu sąd odsyłający zmierza do ustalenia, czy art. 221 ust. 3 kodeksu celnego należy interpretować w ten sposób, że po upływie trzyletniego terminu od powstania długu celnego organy celne państwa członkowskiego mogą w sposób skuteczny powiadomić o wysokości kwoty należności do pokrycia jedynie osobę, która popełniła czyn podlegający ściganiu karnemu, wskutek którego organy te nie mogły określić dokładnej kwoty wskazanych należności celnych.

- 25 Na wstępie należy przypomnieć, że wyrażenie „czyn podlegający postępowaniu sądowemu w sprawach karnych [czyn podlegający ściganiu karnemu]” użyte w art. 221 ust. 3 kodeksu celnego obejmuje czyny, które w świetle porządku prawnego państwa członkowskiego, którego właściwe organy żądają retrospektywnego pokrycia należności celnych mogą zostać zaklasyfikowane jako przestępstwa w rozumieniu przepisów krajowego prawa karnego [zob. analogicznie, w odniesieniu do art. 3 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1697/79 z dnia 24 lipca 1979 r. w sprawie retrospektywnego pokrywania należności celnych przywozowych lub wywozowych, które nie były wymagane od osoby zobowiązanej do zapłaty za towary zgłoszone do procedury celnej przewidującej obowiązek uiszczenia takich należności (Dz.U. L 197, s. 1), wyrok z dnia 27 listopada 1991 r. w sprawie C-273/90 Meico-Fell, Rec. s. I-5569, pkt 9].

- 26 Trybunał uściślił również, że dokonana przez organy celne kwalifikacja danego czynu jako „czynu podlegającego ściganiu karnemu” nie stanowi stwierdzenia, iż rzeczywiście popełnione zostało przestępstwo w rozumieniu przepisów prawa karnego. Wskazana kwalifikacja dokonywana jest jedynie w ramach i dla celów postępowania o charakterze administracyjnym, mającego na celu wyłącznie umożliwienie wskazanym organom skorygowania błędnego lub niewystarczającego poboru należności celnych przywozowych lub wywozowych (zob. analogicznie, w odniesieniu do art. 3 rozporządzenia nr 1697/79, wyrok z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie C-62/06 ZF Zefeser, Zb.Orz. s. I-11995, pkt 28).
- 27 W celu udzielenia odpowiedzi na to pytanie należy, po pierwsze, wskazać, że zgodnie z art. 221 ust. 1 kodeksu celnego to dłużnika celnego należy powiadomić o kwocie podlegających zapłacie należności przywozowych lub wywozowych.
- 28 Po drugie, stwierdzić należy, że art. 221 ust. 3 zdanie pierwsze ustanawia normę w przedmiocie przedawnienia, zgodnie z którą powiadomienie to nie może nastąpić po upływie trzyletniego terminu, który biegnie od dnia powstania długu celnego.
- 29 Na zasadzie wyjątku od tej zasady art. 221 ust. 3 zdanie drugie stanowi, że o ile przewidują to obowiązujące przepisy, organy celne mogą powiadomić dłużnika po upływie wspomnianego terminu, jeżeli wskutek czynu podlegającego ściganiu karnemu organy te nie mogły określić dokładnej kwoty należności celnych podlegających, zgodnie z prawem, zapłacie.
- 30 W konsekwencji zarówno z brzmienia, jak i systematyki art. 221 kodeksu celnego wynika, że dłużnik może zostać powiadomiony o kwocie należności celnych po upływie trzyletniego terminu, w wypadku gdy wskutek czynu podlegającego ściganiu karnemu organy celne pierwotnie nie mogły określić dokładnej wysokości kwot należności celnych podlegających, zgodnie z prawem, zapłacie, włączając w to sytuację, w której wskazany dłużnik nie był sprawcą tego czynu.

31 Wykładnię tę potwierdza także użycie zwrotu „można powiadomić” w art. 221 ust. 3 zdanie drugie kodeksu celnego, które odsyła do wyrażenia „[p]owiadomienie dłużnika” znajdującego się w zdaniu pierwszym tego ustępu. Zgodnie więc z tym przepisem o należnościach podlegających zapłacie można powiadomić nie tylko dłużnika, który jest sprawcą czynu podlegającego ściganiu karnemu.

32 W konsekwencji na pytanie drugie przedłożone w sprawie C-124/08 należy udzielić odpowiedzi, iż art. 221 ust. 3 kodeksu celnego należy interpretować w ten sposób, że organy celne mogą skutecznie powiadomić dłużnika o kwocie należności celnych podlegających, zgodnie z prawem, zapłacie, po upływie trzyletniego terminu od dnia powstania długu celnego, w wypadku gdy organy te nie mogły określić dokładnej kwoty tych należności wskutek popełnienia czynu podlegającego ściganiu karnemu, choćby sprawcą tego czynu nie był wskazany dłużnik.

W przedmiocie kosztów

33 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

1) Artykuł 221 ust. 1 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiającego wspólnotowy kodeks celny należy interpretować w ten sposób, że powiadomienie dłużnika przez organy celne,

zgodnie z odpowiednią procedurą, o wysokości kwoty podlegających zapłacie należności celnych przywozowych lub wywozowych jest skuteczne jedynie w wypadku uprzedniego zaksięgowania kwoty tych należności przez wskazane organy.

- 2) Artykuł 221 ust. 3 rozporządzenia nr 2913/92 należy interpretować w ten sposób, że organy celne mogą skutecznie powiadomić dłużnika o kwocie należności celnych podlegających, zgodnie z prawem, zapłacie, po upływie trzyletniego terminu od dnia powstania długu celnego, w wypadku gdy organy te nie mogły określić dokładnej kwoty tych należności wskutek popełnienia czynu podlegającego ściganiu karnemu, choćby sprawcą tego czynu nie był wskazany dłużnik.**

Podpisy